

cipi), «via qui pergit ad *Palatiolo Subteriore* subtus villae *Elna*» (Mor. vii, 200); «1100 paroisses de Ste. Marie de *Palad*: de *Palatiolum subteriore*» (*Hist. Igd. B.* 1527). Segons Ponsich (*Top.* 39): el 1136 consta la «eccl. Ste. Marie» a (b), *Palol d'Avall*.

Altrament Ponsich troba a) *Palatiolo* des de 844; i per a (b): *Palatiolum* des de 915, i *Palol* des del S. xv.

2) *Un Palol* (o *Palau*) segons Ponsich, (77) en el te. de Ceret: en efecte també indicaren *Palol* entre Morellàs i Ceret, en les enq. d'aquests dos pobles (xxiv, 160, 171). Ponsich hi cita «*Palatiolum* in parr. S. Petri de *Cereto*» a. 1291 i 1320, amb altres cites de 1345; i SS. xvi i xvii, i 1578: *lo Palau*.

3) A la Salanca, NNE. de Perpinyà: 1100 «in *Salancha*, subtus *Palatiolo Subteriori* (Col. I. Moreau ced. Salanca; i Alart, *Cart. Rouss.* 110). Ponsich (*Top.* 59, S. x) situa en el te. de St. Llorenç de la Salanca; 963: *Palatiolum* també 1208 i *Palasol*.

4) Segons Ponsich (*Top.* 147), a Cerdanya, mun. de Sta. Llocaia: 1011: *Paliciol* i villa *Palazolo* i *-laciolo*, amb altres dades de *Paladol* o *Pradols*. *Fi S. xii Palaol 1200 i Paladell 1267*. És de témer però que hi hagi confusió amb el mun. *Palau*, ben conegut i situat a 5 k. de Sta. Llocaia, majorment vista la mà vacil·lant de la cita de 1011, car *Palau* apareix també en un doc. en la forma *Palatium* aquest any 1011 i anàlogament des de 981.

5) A l'alt Empordà: *Palol* te. Vilatenim, dit també de *Vila-sacra*, pron. *palól* a Figueres (Casac. 1920); 973: «villa *Palatiolo*» (Moreau) vaig entendre el (5) encara que se citi junt amb la Salanca; 982: «villa *Palatiolo* in comit. Petralatense» (*Cat. Car.* II, 241.1 cf. 243.6).

6) *Palol Sabaldòria* (GGC) o *Sabaulòria* (BDLC IX, 349), veïnat agre. a Vilafant, prop i a l'O. de Figueres: 1319: «Palol de --- *Çabauloria*» (BABL IV, 476); 1359: *Palou* (*CoDoACA* XII, 111).

7) *Palol de Vila-robau*, prop del Fluvià (GGC) Lloc predilecte del meu pare, per la seva bella roureda, on el patriarca Fages havia gravat dístics d'Horaci i exàmetres de Virgili, en els roures centenaris on ell els llegia (en tornar d'Endaia i de Montjuic), 1898. Ai!... en visitar-ho jo el 1958 tot estava destruït i devastada la roureda. *Palól* és encara un veïnat de 2 o 3 cases: oit a Fortià (Casac. 1920); 948: «*Palatiolo* comit. Gerundensi» (*Cat. Car.* II, 231.16; també 243.14).

8) Potser un d'aquests docs. es refereix a: *Palol d'Òrfens*, agre. del mun. de Vilademuls; avui a Orfes me l'anomenen «Masos de Pla de *Palob*» (1964, XLV, 12, 13). «*Palaciolus* in pago Bisuldunense» (*Cat. Car.* II, 365.4, 163.5).

9) *Palol de Revardit* poble amb mun., en el Gironès, entre la ciutat i Banyoles; 1076: *Paladol* (BABL III, 479); 1379: *Palaciolo de Rivouitis* (Monsalv. XII,

253, xvii, 259). Revardit és el nom d'un torrent afl. del Terri. pron. *palól de rabardit*, a Serinyà i a Girona (Casac. 190).

10) *Palol d'Onyar* poble agre. a Quart, al SE. de Girona; 1349: *Paloll d'Oyar* (imprès *dExar, CoDoACA* XII, 102, 97).

Menors: *Palol* de Farga, veïnadet agre. a Pujals dels Cavallers (XLIV, 151). *Palol* mas anotat a Biert (XLIV, 121).

ETIM. PALATIOLUM, PALATIUM 'residència senyorial', amb normal evolució *paladzol* > *paladól* > *pal(a)ol*.

Els següents, ultra aquesta evolució, han canviat, per dissimilació, la segona *l* en *-u*.

B) 1) *Palou*, poble del Vallès, agre. al mun. de Granollers. També en diuen St. Julià de Palou.

MENC. ANT.: 941: «in Valensa<na> --- villa *Palaciolo*» (*Cart. St. Cugat* I, 21); 995: *Palaciolo* (Balari, *Orig.* 252); 1082: Ste. Marie de *Palaciolo* (és una capella pròxima a Can Rasa dins d'aquest terme, dita també Sta. Maria de Lledó) (BABL VIII, 157); 1131: *Palaod* (*Cart. St. Cu.* III, 103); 1147: *Palad* (Balari); 1153: *Paladol* (Balari); 1171: Ramon de *Palaciolo* en la casa dels Templers a St. Julià de *id.* (MiretS, *TemplH*, 163).

2) *Palou*, poblat disseminat a La Selva, agre. a Amer, a 2 k. lluny.

3) Pagesia a l'alt Berguedà, a 0h40 de Cercs, camí de Peguera (C.A. Torras, *Berg.* 76).

4) *Palou de Sanaüja*, llog. de l'alta Segarra, agre. a Florejacs.

PRON.: *palóu* oït a Freixenet, Casac. 1920; 1931 en el poble mateix i a Cabanabona (1931, LL. 29, 215); en el llogaret mateix opinen que el nom oficial és «*Palau*».

MENC.: 1359: «la batlia de Sanahuja ab *Paloll*» (*CoDoACA* XII, 54).

5) Uns 15 k. a l'Est del (4). *Palou de Torà*, llog. agre. a Massoteres: *palóu* a Freixenet, Casac. 1920; 1931 *id.* en el poble, on també diuen que el nom oficial és *Palau* (Ll. 29, 200), en el pobles intermedis anomenen *paluēt* el (5), i *paluál* el (4) < *Palau Alt*.

Altres menys coneguts *Torrent de Palou*, afl. esq. Llobregat, prop de Puig-reig (*G.G.C.*, Bna. 33): hi havia hagut: St. Daniel de *Palou*, esgl. de la vegueria de Manresa a. 1359 (*CoDoACA* XII, 63.70).

Palou agre. a La Vola (Rip.) (oït allí, exc. 180); hi ha el *Puig de Palou*, que anomenen a l'enq. de Besora, mentre que a Ripoll l'anomenen mas de *Palol* (XIII, la e. 12).

A l'alt Penedès: 1053: «in term. de *Olerdula*, in locum q. nunc. *Palazol*» (*Cart. St. Cugat*, III, 264): crec que era entre Lavit i el del Penedès, on l'amic Giró de Vilafranca em situà una masia dita «El Cerdà